

РЕЦЕНЗИЯ

**от флотилен адмирал Боян Кирилов Медникаров, професор, д.в.н.,
началник на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров”**

Варна, ул. „Васил Друмев” 73, тел. 052-55 22 20

за научните трудове, представени по конкурса за заемане на академична длъжност „професор” в катедра в катедра „Политики, стратегии и отбранително планиране“ на факултет „Национална сигурност и отбрана“ във Военна академия „Г. С. Раковски“, в област на висшето образование „Сигурност и отбрана“, професионално направление „Национална сигурност”, , научна специалност „Военнополитически проблеми на сигурността“, за преподаване на учебните дисциплини: „Политики, стратегии и отбранително планиране“, „Стратегическо ръководство на отбраната“ и „Управление при кризи и конфликти“, обявен със Заповед № ОХ-699 от 28.08.2020 г., изменена със Заповед № ОХ-740 от 16.09.2020 г. на министъра на отбраната на Република България и в Държавен вестник брой № 85 от 02.10.2020 г.

на кандидата:

**полковник доцент доктор Георги Димитров Димов,
декан на факултет „Национална сигурност и отбрана“ и доцент в
катедра „Политики, стратегии и отбранително планиране“
на факултет „Национална сигурност и отбрана“
във Военна академия „Г. С. Раковски“**

1. Кои трудове от представените от кандидата се приемат за рецензиране?

В обявения конкурс за получаване на научното звание “професор” кандидатът полк. доц. д-р Георги Димов представя 25 научни публикации с общ обем от 565 стандартни страници, които включват:

- монография - хабилитационен труд с обем от 179 стандартни страници;

- статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – три заглавия с общ обем от 30 стандартни страници;

- статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове или в специализирани издания за класифицирана информация – 19 заглавия с общ обем от 280 стандартни страници;

- публикувана глава от колективна монография – четири глави в две заглавия с общ обем от 76 стандартни страници.

От представените 25 публикации – осем са разработени в съавторство. Двадесет от публикациите са на български език, а пет – на английски.

От предложените заглавия приемам за рецензиране всички, тъй като напълно съответстват на предметната област на конкурса.

Освен научната продукция авторът предлага като глави или части от публикувани учебници или учебни пособия две заглавия с общ обем от 37 стандартни страници.

2. Обща характеристика на научноизследователската, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата

Представените публикации са насочени към изучаването на актуални теоретични и приложни проблеми в сферата на националната сигурност и военното дело, по-специално в четири основни области:

В първата област **„Мениджмънт на кризи“** са трудовете: монографията 1.1 „Кризисният мениджмънт между мира и войната“, представена като основен хабилитационен труд и публикациите 2.1 и 3.1. Обоснована е тезата, че след края на Студената война ефектите от воденето на войни успешно могат да бъдат заменени с комбиниране на ограничени военни средства с невоенните механизми за управление на кризи. По този начин се намалява непосредствената опасност от широкомащабен военен конфликт и се позволява да бъдат разрешени непреодолими на пръв поглед противоречия между субектите в международното пространство. Формира се нова управленска култура, на която се основава съвременния мениджмънт на кризи. По такъв начин публикациите в тази група представят общ метод за изследване на кризите и тяхната класификация по основни признаци. Проектира се управленски механизъм за адаптиране на системата на държавно управление към особеностите на кризисната ситуация. Доказва се приложимостта на военната експертиза и управленски опит в мирно време за управлението при кризи от различен характер (традиционни и нетрадиционни).

Във втората област **„Национална сигурност“** са трудовете: 2.2, 2.3, 3.5, 3.9, 3.16, 4.1. Обосновават се нови функционални закономерности за развитие на системата за национална сигурност. Разкриват се тенденции в промяната на условията на средата на сигурност и са определят преки зависимости на системата за защита на националната сигурност от политиката на международните организации. Доказва се, че баланса между необходимите отбранителни способности за функциониране на системата за национална сигурност и изпълнение на поетите ангажименти към системата за колективна отбрана, от една страна, и възможностите на страната да осигурява и развива тези способности в дългосрочен план, от друга, е предпоставка за реализирането на стратегията за национална сигурност. Във връзка с формирането на информационните общества се разкрива

нарастващата роля на военното разузнаване за предотвратяване на конфликти и вземане на стратегически решения за защита на националната сигурност и реализиране на националните интереси.

В третата област *„Стратегия за отбрана на страната“* са публикации 3.2, 3.3, 3.4, 3.7, 3.8, 3.12, 3.15, 3.17, 3.18, 3.19, 3.20, 4.2. Развиват се теоретичните постановки на военната стратегия в по-големия обхват на националната отбранителна стратегия. Потвърждават се определени закономерности за изграждането и развитието на въоръжените сили чрез функциите на системата за отбрана на страната. Извеждат се доказателства за употребата на военна сила в съответствие с модернизацията на въоръженията и напредъка в науката и технологиите. Разкрива се водещата роля на теоретичната подготовка на военни експерти в мирно време по отношение на системата за ръководство, командване и управление на въоръжените сили и тяхното практическо използване. Предлага се модел за реализиране на отбранителната политика на страната чрез управление на системата за отбрана, част от която са въоръжените сили. Извеждат се показатели на отбранителните способности и принципи за тяхното определяне и изграждане, които подпомагат процеса за вземане на стратегически решения и за планиране на отбраната. Формулират се изводи по отношение на определянето на целите на отбраната, адаптирането на стратегическите решения към промените в условията на сигурност и за свързване на разполагаемите с потенциалните ресурси. Тези знания представят концепциите на отбранителната стратегия в развитие, обогатяват нейното съдържание и създават условия за усъвършенстване на модела на стратегическо мислене.

В четвъртата област *„Военнообразователна система“* са публикации 3.6, 3.10, 3.11, 3.13, 3.14. Установяват се методологични норми за обучението на офицери по магистърска специалност *„Стратегическо ръководство на отбраната и въоръжените сили“*, които го отличават от другите специалности

в направление „Военно дело“. Разкриват се зависимости между реалните условия на сигурност и съдържанието на учебните програми, които усъвършенстват учебния процес и формират определена национално-ориентирана управленска култура. Тези зависимости се доказват в конкурентна среда с представители на други държави и различен прочит на условията на сигурност.

Като цяло, в своята съвкупност научната продукция на кандидата демонстрира и потвърждава високо научно ниво, отговорно и задълбочено изследване на проблемите и намиране на адекватни решения за тях.

Характерно за кандидата е, че към всички разработвани проблеми подхожда от солидни научни позиции, за което безусловно доказателство са представените публикации. Различните направления са, освен тясно свързани помежду си, и взаимно обусловени.

Анализът на научната продукция показва, че кандидатът успешно съчетава ролята на изследовател и педагог в процеса на създаването и популяризирането на знанието, свързано с актуалните проблеми на националната сигурност и военното дело.

3. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Полк. доц. д-р Георги Димов има богат, над двадесетгодишен преподавателски опит, утвърдил го като опитен педагог във Военна академия „Г. С. Раковски“.

Налице е пълна адекватност между преподаваните дисциплини и представените научни трудове – факт, който гарантира доброто ниво на педагогическата му дейност.

Представената за рецензиране монография е разработена на високо научно и методическо ниво, което потвърждава оценката за високата педагогическа подготовка на кандидата. Тя е включена в учебните програми и се използва в обучението във Военна академия „Г. С. Раковски“.

Досега кандидатът е бил дипломен ръководител на голям брой обучаеми, защитили дипломни работи във Военна академия „Г. С. Раковски“. Ръководил е подготовката и на трима докторанти, успешно защитили своите дисертации.

4. Основни научни резултати и приноси

Научните и научно-приложни приноси на кандидата са в посочените основни направления и могат да се окачествят като значителни и оригинални. Предлагам обобщена форма на приносите, без детайлизиране, като ги категоризирам по следния начин:

4.1. Трансфериране на съвременното научно знание в българската военна образователна система и наука

- Разработен е модел на стратегия, който свързва политическите намерения за защита на националните интереси с реалното състояние на системата за отбрана на страната и потенциалните възможности за модернизация на въоръжените сили;
- Формулирана и обоснована е закономерност за развитие на отбранителните способности в зависимост от процеса на модернизация на въоръжените сили на системата за отбрана на страната;
- Разкрити и обосновани са новите концепции за изграждане на системата за национална сигурност, в съответствие със съвременните промени в международната сигурност.

4.2. Научни приноси към фундамента на съвременната военна наука

4.2.1. Развитие на теорията, чрез разкриването на съществени нови страни в съществуващите научни проблеми и теории

- Изведени са обобщения, имащи теоретично и методологично значение за адаптиране на военните способности към условията на средата на сигурност и изискванията на кризисния мениджмънт за вземане на решения;

- Съставена е класификация на международните кризи, с оглед принципите на кризисния мениджмънт и опита от разрешаване на кризи в НАТО и ЕС;

- Определени са подхода и особеностите на обучението на стратегическото ниво от системата за командване и управление, които са с теоретично и методологично значение за съставянето на учебните планове и програми в направление „Военно дело“;

- Формулирани са основните направления за обучение на експерти по национална сигурност, визиращи приоритетите в системата за национална сигурност, в пряка връзка със съответните секторни политики.

4.2.2. Тестване и развитие на съществуващи теоретични положения и натрупване на доказателства за редица нови факти и явления

- Ревизиран и развит е категорийният апарат в направлението „Национална сигурност“;

- Доказани са по нов начин съществуващи закономерности за функционирането на системата за национална сигурност, което обогатява нейното съдържание и връзки с международните организации за сигурност.

4.2.3. Създаване на нови подходи и методи, и развитие и приложение на съществуващи такива за решаване на проблеми в различни области

- Създаден е модел за изследване и класификация на кризите;
- Предложен е мирновременен управленски механизъм за справяне с нетрадиционни кризисни ситуации, при който се използва капацитета на въоръжените сили за обработка на информация и прогнозиране.

4.3. Научно-приложни приноси

Предложените за рецензиране заглавия имат и своята практическа насоченост. С това кандидатът успешно отстоява изискването за единство на теорията с практиката. В този смисъл произведенията му се отличават не само с позитивния характер на съществените изследвания, но имат и убедително методическо звучене.

Към научно-приложните приноси се отнасят и разработените от кандидата учебници, които осигуряват обучението по съответните модули на слушателите от ВА „Г. С. Раковски”.

5. Оценка на значимостта на приносите за науката и практиката

Посочените приноси са оригинални и значими от гледна точка на теорията на националната сигурност и военното дело. Те представят теоретични обобщения и решения на важни за обществото, и в частност - за системата за национална сигурност, въоръжените сили и осигуряващата ги образователна система. По същество това са научни и приложни проблеми, които са на нивото на най-добрите съвременни постижения и представляват съществен научен принос. Те произтичат от съдържанието и логиката на изследванията и дават отговор на поставените от кандидата въпроси. Макар и да не съдържат в себе си претенцията да решават окончателно и категорично поставените теоретични и практически проблеми, те разкриват пътища за постигане на такива решения от следващи научни изследвания.

6. Оценка в каква степен приносите са дело на кандидата

Посочените приноси категорично са лично дело на кандидата. Този факт се потвърждава и от посочената статистика на разпределението на публикациите на кандидата, от която е видно, че доминиращата част от тях са разработени самостоятелно.

7. Критични бележки за представените трудове

Дотолкова, доколкото представените от кандидата публикации са прецизно и отговорно разработени, с добра структурираност на изложението, представено ясно, високо грамотно и в съответствие с научния терминологичен апарат, а приносите на полк. доц. д-р Георги Димов в областта на научните му изследвания и практическите им приложения са

значителни, ще се въздържа да отправя, в контекста на формалните “научни традиции”, критични бележки към представените за рецензиране публикации.

Бих само препоръчал за в бъдеще кандидатът по-активно да участва в различни научни разработки и проекти, като досега той е участвал само в образователни такива. Освен това считам за целесъобразно кандидатът да потърси възможност за по-активно публикуване на свои трудове на чужд език с цел по-голямо популяризиране на получените научни резултати.

Държа да посоча, че тези бележки по никакъв начин не омаловажават доказаните научни и приложни приноси на кандидата.

8. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение

Познавам доцент полк. доц. д-р Георги Димов повече от двадесет години на базата на неговите изяви във Военна академия „Г. С. Раковски“, в която той се е формирал като личност и уважаван преподавател.

Наблюдавал съм неговото научно израстване, от докторант до декан на факултет, длъжност която е заемал двукратно. Считам, че неговото развитие е системно, последователно и убедително. Имам отлични впечатления от него и като офицер, преподавател и човек. Има много висока работоспособност и развито чувство за колегиалност.

Всичко това ми позволява убедено да заявя, че полк. доц. д-р Георги Димов е ерудиран и признат от научните среди учен и е достоен за научното звание „професор“.

9. Заключение

Имайки предвид изложеното дотук, както и количеството и качеството на представените научни и педагогически трудове и научните приноси на единствения кандидат в конкурса полк. доц. д-р Георги Димитров Димов,

считам, че той напълно съответства на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане за присъждане на званието „професор“, както и на изискванията и условията на конкурса.

10. Оценка на кандидата

Давам положителна оценка за творчеството на кандидата полк. доц. д-р Георги Димитров Димов и убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на факултет „Национална сигурност и отбрана“ във Военна академия „Г. С. Раковски“ да избере кандидата на академичната длъжност „професор“ в катедра „Политики, стратегии и отбранително планиране“ на факултет „Национална сигурност и отбрана“ във Военна академия „Г. С. Раковски“, в област на висшето образование „Сигурност и отбрана“, професионално направление „Национална сигурност“, научна специалност „Военнополитически проблеми на сигурността“, за преподаване на учебните дисциплини: „Политики, стратегии и отбранително планиране“, „Стратегическо ръководство на отбраната“ и „Управление при кризи и конфликти“.

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

ФЛ. АДМ. ПРОФЕСОР, Д.В.Н. _____МЕДНИКАРОВ

21.12.2020 г.

гр. Варна